

הלכות אומנים סימן ש"ו אומן ששינה ממלאכתו [שבוע ג']

היורד לתוך שדה של חברו

גמ' ב"מ קא. איתמר היורד עד איתמר היורד לתוך חורבתו [1]
שו"ע חו"מ סימן שע"ה סעיף א' וסמ"ע שם א-ב [2]

אם יכול בעל הקרקע לאומר לו טול עציך ואבניך
שו"ע חו"מ סימן שעה סעיף ב [2]

Optional

ערוך השלחן סימן שע"ה א' ה' י-י"א [3]
י"א דדוקע אם היורד יכול ליקח האילנות נתיבות שעה-ב [4]
ויש חולקים חזו"א ב"ק סימן כב-ב חזו"א ב"ב סימן בו [4]

מתני ב"ק ק: [5]
רמב"ם שכירות פ"י ה"ד [6]

שלחן ערוך חו"מ ש"ו סעיף ג' וש"ך שם ו' [7-9]

קצות (ו) ונתיבות שם [ז][10-11]

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא קא.

עין משפט
נר מצוה

כב א מ"י פ"ד מהל' שמיטת הלכה יא סמנ' עשין לה טושיע ח"מ ס' קמח ספיק' ג:
כג ב ג מ"י ס' הל' טושיע' שם ספיק' א:
כד ר מ"י פ"ו מהלכות מעשר הל' יב טור ש"ע י"ד ס' שלם ע"י קפא:
כה ה מ"י פ"א מהלכות תרומות הלכה י טושיע' שם ספיק' ג:
כו ו ז מ"י פ"ו מהלכות מעשר הלכה י טושיע' שם ספיק' א:
כז ח ט מ"י פ"י מהל' גולה ואברה הלכה ד סמנ' עשין עג טושיע' מ"מ ס' שם ספיק' א:
כח י מ"י שם הלכה ה טושיע' שם ספיק' ג:
כט ב מ"י שם הלכה ט טושיע' שם ספיק' ו:
ל' טושיע' שם ספיק' ו:

שנעקרו בגושיהן. ^[א] נקט הכי משום תוך שלם דל"כ הו' ערלה: **ול"מא** ^[ב] היה אי אלא נשמי ^[ג] לאחר שיש הוה אבינא ב' והיימי קונה נטיות קטנות דמיס מועטין ולאחר שלם היו נעשות גדולות וטוענין פירות כימים שלך ומאחר שלם עשיתי כן אלף הנחמי וימים שלך בקרקעי פשיטא שלם הנחמים לדעת שמאלל עמי אחר שלם אל"כ אוכל גם אלי עמך תוך שלם הוהאל וכן גם אחת הנחמס לדעת כן בקרקעי: **ואם** אמר ה"ה ייתי אני נושא' אין שומעין ^[ד] אלף שלחו הימים שם אל"פ שאלחא ^[ה] ג' הכל של צל הקרקע ובעל ^[ו] הקרקע יתן דמי הימים כמו ששים למכור לנטעות ולא כגי דמי עזים שהרי לעשות פירות הן עומדין:

סברוה מאי שדה אבותיו ב'. וקמח און קנין ומקבל כחוכר ^[א] נראה ל"י לפרש משום דקסבר אין קנין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר וחוכר מן הדין צריך לעשר שלם יהא פורע חובו במעשר כדאמר ^[ב] הרי שאלם השר את גורטו אלס חצות לרין לעשר אלל מ"ק דרבי יהודה דלמח החוכר שדה מן הנכרי מעשר וותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל ממניק ^[ג] כי סבר יש קנין ולכן אין להחמיר במקבל אלל דוקא בחוכר החמירו מדרגתן כמו שמיי' לעשר מדרגתן את הלוקח מן הנכרי כדלמדיןן בהקומן רבה (מנחות דף לא. ושם ד"ה קסבר) גז' ר' שמעון שזורי למ"ד יש קנין והא דמנ"ן ^[ד] בהשול (גיטין דף מג. ושם) האריסין והחכירין כולם פטורין מן המעשר ומשמע דאפילו חלקו של חוכר פטור איכא לאוקמי בסורא כדמשיי' חס (דף לו. ומ) אמשינו ^[ה] טובא ואפילו חוכר פטור שם כמו בחוזה לארץ דנלא שמעתי ^[ו] צריך לאוקמי חס בסורא כיון דפטור אפילו חלקו של ישראל דלא חיקש הילא דמנחות ומה שהוצק ר' יהודה להכריע שדה אבותיו אל"ג דמ"ק נמי איירי דוקא בצרך כפרשי' דבחוזה לארץ אפילו חוכר פטור הכי קאמר ליה ר' יהודה למ"ד כיון דנא" קיימין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר דאין קנין דלכתי שדה אבותיו משום דלמח דקאמר דעלום יש קנין ולכן אין ראוי להחמיר במקבל כמו בחוכר לפי זה לא פליג רבי יהודה למ"ד אלל מוסיק דאף המקבל ממניק ^[ז] מעשר וותן לו כמו בחוכר כן נראה ל"י לפרש דמקבל כחוכר אז לאו בחוכר דמי תלי פיש קנין ואין קנין וציקר ור"מ פיש צע"ל ודוחק: **כדי** שתהא ברה בידו. פ"י שמהא צדוקה פדו שעל ידי שיערך לעשר אף חלקו של נכרי והיא חציבה צעניו ולא ימנחה ומתוך שיקשה עליו הולאת המעשר יעורר לחור על הנכרי ללוקחה הימנו אלל ישראל אחר אס נחייצו לעשר אף מחלק הנכרי יענינו מלקבל דאין חציבה צעניו ר"ח ^[ח] גריס שמהא שדה פד הנכרי שלא ירצו לקבלה לא יהיה רגיל עוד לגזול אלל אחר

חור מן ההוצאה. שהוא מולא במסיקתן ובעליתן: שנעקרו בגושיהן. עם הקרקע שסביבותיהן שיתולן לחיות על דו פטורין מן הערלה כדמנ"ן (ערלה פ"א מ"ג) אילן שנעקר והסלע עמו אס יוכל לחיות פטור ואס לאו חייב: **ולאחר** שיש. כלומר אפילו נעקרו בגושיהן לא שו' דיתולקו אלל לאחר שלם שנים ששטפן הנהר שאלו נטעין מתחלה צעל הקרקע צלא גושיהן כבר ילאו עכשיו מכלל הערלה דהשתא לא מהני ליה גושין דצעל הימים מידי לאחר שלם: **אבל** בתוך שיש. גושין דצעל הימים הוא דקשרי להו והכל שלו: הוה קפני. הוה וימים דקין ולא היה להן כל זרענא מומייהו סילקא וירקא: צריכא רבה. שאס לא פרעה ר' יוחנן לא היינו אומרים אותה מסבדא: **המקב**. למחלה: **מעשר**. מחלה כל התנואל ואח"כ נותן לו נכרי חלקו ונתנא מעשר משלו על של נכרי ומפסיד: **מקב**. למחלה: בחוכר דמי. כאלו מקבלה צך וכן כורין לשנה צין עושה וצין אינה עושה: **מציק**. אלס: יש קנין. ואי נמי אין קנין מקבל לאו כחוכר דמי ואין מוטל עליו לפטור חלקו של נכרי ואין פורע חובתו הוא צעברות הנכרי גדל: שדה אבותיו ממש. והנכרי גולה מהס לדידיה הוא דקנסוהו וצנן דקיס לן בגויה דאיירי דחציבה ליה לא מומנע צהי מלקבלה למחלה וטפי על שאר אריסין את המעשר הוה ומקבל ליה: **אבל** איניש דע"למא. אי רמיית עליה לעשורי לא מקבל לה לא קנסוהו וצנן: ולדידיה **מאי** טעמא קנסוהו. מה טעם שקנסוהו: **כדי** שתהא ברה בידו. שיחזור ויקנה מתוך שיקשה עליו המעשר יעורר ויסיק דמיס ויסלק הנכרי ממנה. צרה צדוקה ומנוחת: **א"י** ירמיה וכו'. ומשום הכי נקט ליה הכא דלמחא להך דלעיל: **ונפעה**. אלנות: ידו על התחתונה. אס השנה יתר על הולאה יש לו הולאה ואס הולאה ימירה על השנה אין לו אלל שצ"י בשדה העשויה **לנפעה**. אלנות שיפה לאלן יומר מורעים אמת דשמואל: **א"א** בעינא. איני חפץ צנטיעמה שדה לן היתה ^[א] לי: **גלית** אדעתך דניחא ד'. ועשימה שדה העשויה ליטע ודו על העליונה הוא כשאר שחל העיר כמנהג המדינה: הוא דאמר. רב נחמן: **כי** האי תנא. דאמר לא מחלקו צית הלל דצבר כר"ש בן אלעזר: צצית

הנחות הגר"א

[א] תוס' ד"ה שנעקרו בגושיהן נקט ב' י"ב אלל המנחים כח דנלא גושיהן הכל לעלל הקרקע ועמ"ע וט"ו: [ב] שם ד"ה סברוה נראה ב'. י"ב וירמיה וכו' וכו' כח

גליון הש"ס

רש"י ד"ה יש קנין ואי נמי ב' קנין על הנכרים דף פ"ב ונחל א"י להפיר לפירוש הראש"ש שם:

הנחות וצינונים

[א] ג"א תאכלא פלגא. וכן לקמן. מורשה"ל (גליון: [ב] [א] מורשה"ל (גליון: [ג] ודא דרב לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר ליתא ברי"ף ובא כח"י הגמ' וביה יפה דקאי אדורפ וצ"י בשמשיק (דקיס: [ד] נראה להוסיף נוחה (כ"ה בחוס' הראש: [ה] [א] מציק"י יש להחוק (רש"י: [ז] ציל דתניא אבד"ת: [ח] נראה דציל אבד"ת: [ט] שפעתי' (רש"י: [י] "מציק"י יש להחוק (ב"ש ע"פ רש"י ליל: [כ] ציל וירח (ב"ש וכו' בבב"א: [ל] ציל צעבר (רש"י. וכו' בחוס' הראש:)

ליקוטי ישי"א

אין קנין דנכרי בארץ ישראל. אל קנה עיבה כוכסם קרקע חלקן אין קנינו קני' להפקיעה מקדושתה אלל תחמיין במעשר ישראל הקונה ממנו מן הפירות לרין לעשר (גיטין מנ). שמיין ^[א] וידו על התחתונה. לטול הילא כשעור שפ' (בבב"א ה). דאא בפירוש איתמר. לאו בפירוש אחר צה"ל לישנא (בבב"א כא).

סעיף ד' ו' כדי שיוכח בה בדין. פירוש, שעד הנה היטה צדו בגלגולת והיה נקרא גזלן על מכירתו, משא"כ לאחר שיקנהו נמנהה שהיה צדו צדן ולא נמנהה גלגולת:

סימן שעה סעיף א' א' אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטועה. והיינו כשאר שטלי העיר, כ"כ רש"י [ב"מ ק"א ע"א ד"ה גלית ארעתי] והר"ש [שם פ"ח סי' כ"ב] והצ"ח [סעיף ב']. וכמו שחלמידי (רש"י) [רשב"א] לא ס"ל הכי מאחר שירד שלא נרשום וגם עומד להסתלק ע"ש, ועיין פרישה ודרישה [סעיף א']:

סימן שעה סעיף א' א' היורד לתוך שדה חברו כו'. עיין במשנה מהר"א ששן סי' רכ"ד [קש"י]: סעיף ב' ב' אמר ליה (בעה"ב) [בעל השדה] עקור אילנך כו'. עיין במשנה מהר"ט [ח"א] סי' (ק"ן) [ק"ו דף קכ"ט [קש"י]]:

מכתי

ו גוי שאנס שדה מישראל ומכרה לישראל אחר נתבאר בסימן רל"ו.

סימן שעה

היורד לתוך שדה חברו או לתוך חורבתו ונשעו או בנאו

וכו' סעיפים

א' א' היורד לתוך שדה חברו שלא ברשות ונטעה אם היתה שדה העשויה ליטע א' אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשדה זו לנטועה ונוטל מבעל השדה ואם אינה עשויה ליטע שמין לו ב' היורד על התחונה. הגה [ס"ט] סתם כרס עשוי ליטע. העושה טובה לחברו שלא נרשום עיין לעיל סימן רס"ד. וכן הלומד עם בן חברו בלא דעת האב עיין לעיל סימן של"ה סעיף א'.

ב' א' אמר ליה בעל השדה עקור אילנך ולך ל' שומעין לו אבל אם אמר הנוטע הריני עוקר אילני

ציונים ומקורות ז' טור שם נסח הר"ש ב"מ פ"א סי' מ' ונמוקי יוסף פרק קמא דלעיל ט' ע"א מדפי הרי"ף, והמנהג משנה פ"ט דגלגולת ה"ג נסח ר"ח ורשב"א שם ט"ז ע"א ד"ה חד אמר, ובציוני שס"ז: ובי' שם, וראה בדרך הבית. (ח) סעיף ג'.

סימן שעה א' (א) לשון המש"ס פ"י דגלגולת דין ד'. (ג) ריב"ש סי' תקט"ז. ד"מ א'. (ג) המש"ס שם פ"י מגלגולת דין ה'.

(2) ממנהגות באה"ג ואילך: מוציא.

סימן שעה (1) תוספת מהדורת הסמ"ע.

ערך לחם

לנוטעה מלורעה. (סור סעיף א'). שם בסופו. סתם כרס צריך לעובדה. (ב"י חזונוש א' בשם הר"ב"ש סי' תקט"ז). סעיף ב'. ולך שומעין לו כו'. ואפילו חזר בו אח"כ יכול בעל האילנות לעקרו. (נמוקי יוסף ב"מ ב"ח י"ח ע"א מדפי הרי"ף).

סימן שעה סעיף א'. שדה העשויה ל'טע כו'. פירוש שיותר טוב

ביאור הגר"א

ה' ויש חולקין כו'. דל"ל דלן לוקח מוחזק דהו כאלו לא מכרו לו כלל עיין המש"ס, דלא קני אלא בלוקחמו מנגול כמש"ס, וזה שאמרנו שם [ב"מ

ט"ז ע"א] ירושה ממילא כו' וא"ל לא זוזי כו' ותלן בעתמה בחוק הגזל: *

סימן שעה סעיף א' א. סתם כו'. כן פירוש עשויה ליטע [ב"מ ק"א ע"א] שאלה לאילנות ויחר מלורעם, ואין נקרא שאינה ראויה ליטע אלא

שדה לן, ועיין סעיף ו'. ריב"ש שם [המובא בציונים אות ב']: סעיף ב' ב. אמר ליה כו'. וכ"כ הרמב"ן במלחמות [ב"מ ג"ח ע"ב מדפי הרי"ף]

והר"ש [שם פ"ח סי' כ"ב] ונמוקי יוסף [שם ג"ח ע"א מדפי הרי"ף] ושאר פוסקים, ממ"ש שם [ק"א ע"א] זיל שוס ליה ודו על התחונה אמר ליה לא

בעינא, ר"ל יכול נטעומו, ושחיק רב עד לבסוף, ועוד ממ"ש שם גלית אדעתך, ואם אימא הא בעי"כ שם ליה ורין למיטע, דלא כר"ה [שם ג"ח

ע"ב מדפי הרי"ף]. אלא שהרמב"ן *רשב"א [שם ק"א ע"א] ונמוקי יוסף ושאר פוסקים ס"ל דוקא בשאינה עשויה ליטע, וכ"כ הר"ש שם רז מפרשים, אלא הוא ז"ל חלק עליהם וכתב, מדקאמר זיל שוס ליה והדר קאמר זיל שוס כו', שמע

מינה דמעיקרא ידו על העלויה קאמר. ועוד כתב, דלי בשדה שאינה עשויה ליטע אפילו דגדר ומיטעין אין אומרים ידו על העלויה ע"ש. אלא נמנמקי יוסף פירש דרב לא ידע אם היטה עשויה ליטע או לא להכי קאמר בעתמה שוס ליה, וכשאמר לא בעינא אמר שמה אינה עשויה ליטע והכי קאמר לא בעינא דלית עשויה ליטע ואמר ליה זיל

כו', וכשאמר ליה לא בעינא שמה אמר ליה לא בעינא יכול נטעומו כנ"ל: ג. אבל כו'. כלשנא בתרא שם [ק"א ע"א]:

פתחי תשובה

לא טרח כו'. עיין בתשובת בית יעקב סי' מ"ב ובתשובת שבות יעקב ח"ג סי' קע"ב: ג. ויש חולקין. עיין בשו"ע אורח חיים סימן קנ"ג סעיף י"א

ובספר טורי אבן למסכת מגילה דף כ"ו ע"ב [ד"ה מתנה] ובהגהות חדשות בחור"מ דפוס קניגסברג בסימן זה אות ג' [נהרת הרמ"ג לביאור הגר"א סק"ה].

ועיין בסמ"ע לעיל סימן ש"ג סק"א ובספר קרבן נתנאל סוכה פרק א' אות קכ"ח [סי' ל"ג אות ת'] גבי לבדו באמצע ע"ש:

אמרי ברך

סעיף ד' בהג"ה. ואין מוציא מיד הגזלן כו'. ג"כ לפי שיטת הרשב"א והרמב"ן מהדושים (ב"ס סי' ע"ב ד"ה אחר) שמונה נאספים זקנים [שיטת מקובצת] לב"מ דף ט"ז ע"ב:

גליון מהרש"א

סימן שעה סעיף א'. היורד לתוך שדה חברו. עיין סימן של"ה סק"ג גש"ן, עיין סימן ל"ה סמ"ע (סק"מ) [סמ"א], עיין סימן ש"ז ש"ך סעיף ג' סק"ה. עיין צד"ק ק"א א' חור"ה

[illegible][illegible][illegible]

פי שאמר הנציץ רמ"א אנו סומכים רק בשרד העשויה לשם הברכה, ופי' כבוד שרה (לפי' ז' דבר פשוט הוא הדין כבוד שרה הר"ר ברטוב בעלם או ברטוב ב"ד אפילו נעדר שרה שאינה עשויה לשם זונה בחדרה שמה עשרה עשרה שפיו' לו ודל על העניינים שאם הדגשתי יותר, ק"ל השבח נוסף והוא: ואם השבח יהיה נוסף את השבח :

ה ורע שעל מה שכתב ב"ש"ס בסוף ר' ברוך ויד
ברשה רבב לרבות דמ"א ר"א בעל השדה הוא
עצמו ארם חור היתה רעו נאנו עשוי למען ר"ם ששיב
כמה ורעו דתן שלא יצטרך לשלוח בעצמו ע"ל
חלקה בן היה ארם ללא לורד ברשה ויהי ברשה ר"ד
ועד דפסקו ויהו ר"א מר"א בשם הרא"ש פ"ה דהנהגה
וממנו יורדא בשם ראש"א ברשה ק"א וכן חסדע
בספ"ד דר"ב משה ולכן נ"ל דסעודה נפל בפסוקה זה אמר
שיד דקענ' ג' ודכור בודד ברא ברשה ע"ל זה אמר
דכל שיש חילוק בין עשויה למען לאנה עשויה וזה דבר
נגלה דעתו דיראה ליה דאם חללים בנצטם ופסקום
בארמון ועובדים בנצטם זה לא השקנן חסד' ק' אנה
עשויה למען ובהלן זה בעניניהו למען חסד' ק' ששליש
סועם מה שלא מתח בנצטם אלא שחלש עשמו ארם
לארמון אנו מסרם בין שחלש עשמו ארם :
שובר ארם אחר :

וְשִׁמּוֹן לֵאמֹר עַל הַתְּלִיחָה הַזֶּה הָיָה מִתְקַנֵּה הַחֵטֶא
כִּי שָׁלוֹם וְסֹדֶר שׁוֹרְתָה בְּשֵׁם שֵׁשׁ לְחֶקֶק וְכֵן
הַשְׁמָעָה עֲשֵׂה רֵעֵי הַדּוֹר בְּרִשּׁוֹת שֵׁשׁ לְחֶקֶק וְכֵן
הַשְׁמָעָה בְּשֵׁם הַדְּעוּשָׁה מִבְּהַר הַדּוֹר שְׁלֹשׁ
רֵעִים וְכֵן הַלּוֹסֶר כֵּן בְּהַר הַדּוֹר עֲלֵי שֵׁשׁ בְּהַר
הָאֵם נִתְבָּר בְּשֵׁם הַדְּעוּשָׁה

[illegible]

כן והורשעו לי ויש לפרש כעמם אחרים ע"ש אבל ס"ס
 ע"כ לא נרץ מקצת וכל רבנו הרמ"א בס"א ר"ס
 ת"ט
 י נולד שבז"א עדים שלקח שדה מהגויל הנבאר בס"א
 ק"א ואם שאם שדה לישאל ופכה לישאל את
 הנבאר כס' ל"ח ע"ש :

ויורד או לחורבנה תמכה או בנאה
 : יושבים :
 בשם דקדום השבועה יכול לחזור בו כחשבים כחש
 וגם כמאן יכול לחזור בו וא"כ קשה עד הכנה דהמ"א
 למה סתם הדברים והמקנה לחל למעשה כח' וצ"ל
 רמיה רוח המעוקר רחנה של אה אהא כשכחל משפד
 קנה ככחל לכה וכן דאסר מהל אה של רח
 כמחלה על המסד וחוללה א"צ קנה וסע משפד
 מפרקי לא קענן שאסר בו כד"א ומה שכתב חור
 ויהי כמסע שואנו [לעל] :
 שיהיה כמסע שואנו [לעל] :

[illegible][illegible]

למחרת יצאנו לחיפה ונעצרה לנו רכבת בדרך. נשאלנו על ידי הנהגים מה אנחנו ומה מטרתנו. אמרנו להם שאנחנו חברים באגודת "החיים" ושאנו באים ללמוד. הם אמרו לנו שיש לנו זכות להיכנס לנמל. אמרנו להם שיש לנו זכות להיכנס לנמל. אמרנו להם שיש לנו זכות להיכנס לנמל.

א. ויהי לומר שיהיה רצונו שלא ברשות הדבילים לא
אם לא בעל השדה עקר אילנותיו וכל שומעיו לא
ואספילי הדמה עשה לומר שיהיה רצונו שלא
הדבילים בעיר ויהי שיהיה רצונו שלא ברשות
לסחור אלא בין שישעשה שלא ברשות וכלם על שדה
חורב חיה וכלם הדבילים לומר שיהיה רצונו
ואספילי הדמה עשה לומר שיהיה רצונו שלא
חלקיו בשערה לומר ולהבנה רצונו לומר שיהיה
את שכל ויהיבא. בספר ז"א. [ס. נס. נס. נס. נס.]

רנינו! לה אנל! אס ניל קעמס רנינו! לה בנן
ש-שחלסו חבנו? ששפדונו ופדונו בזה אן יוליס
לום. בן דין חודר על קעלעונו כמז שחבאן [יוליס]
אס ניל קעמס מקום שחוד לו סעונו לו בעל חודר
לום. "אז"ע עצי עני נעמל קעל קעמ בן בנה חבנו לו
רשעות [מכסל]:
חודר רשעות

[illegible]

במים סים אם תבעלים אחד לז' תהיה עקר
אלוהיך או של ערד ואבדך לז' אלים שאח"כ חזר
בי סים יציל חורד לישב אחם וזא אסתר ודבורה
בעלמא וזא חזר כאמר לרשע בנ"ד השבע והשל
שאלה וכל דחור דז' [מקסי] רמנ"י נראה ודעו רס"ל

י"א דדוקע אם היורד יכול ליקח האילנות
נתיבות המשפט ביאורים אות ב: אמר לו בעל השדה עקור אילנך ולך. נראה
 דדוקא בכה"ג שיכול ליקח האילנות (במה) [כמה] שנתן ולכך יכול לומר לו איני
 רוצה בהנאה זו ואיני רוצה ליהנות מזה, אבל כשאינו יכול ליקח הדבר ההוא כגון
 שצבע לו בגד ואי אפשר להעביר הצבע מחויב לשלם לו.

ויש חולקים חזו"א ב"ק סימן כב-ו

ובעיקר הדין ציורד שלא צרשם ועשה שנה שאי אפשר להסירו,
 וצעה"כ טוען דלא ניהא לי צהאי שצחא ל"ע, והנה
 יש צזה חרי גווי, אחד שאפשר להחזיר השדה לקדמותה כגון
 הצביחה בחפירות וכיו"צ, ושני צלצע שאי אפשר להחזיר, וצנה"מ
 סי' ש"י סק"ז כתב דהא דסי' שצ"ה דוקא צאילנות דמלי לנטען
 במקום אחר אבל חינו יכול לומר עוס אח החפירות, וזה תימא
 דגם צנטע שדה חצרו שצחא ועשה צפעולת הנטיעה יותר משיווי
 הנטיעות עלמן וא"כ כשאומר לו עקור אילנך חרי זה מפסידו
 כל השצח של עמל הנטיעה, ומ"מ אי אפשר לחייבו לצעה"כ שיהן
 לו שצחא כיון דלא ניהא לי, וא"כ צחפר צה חפירות נמי מלי
 למימר לו עוס, אבל צלצע שאינו עובר ע"י לפון ל"ע שהם אומר
 לו עול לצעך ו"ל דאין זו חמירה של כלום כיון שידוע שזה דבר
 שאי אפשר בו כמלחק צו.
 והיכי דיכול לומר לו עקור אילנך נראה דהכל לפי ראות עיני
 הדיין אם צאמת גא ניהא לי צשצחא או שאומר לדחות*.

חזו"א ב"ב סימן ב-ו

ושבחא דאי אפשר להסירו כמו צצע, נמי העיקר תלוי צניחותי
 של הצעלים, ואם יש מעשה מוכיחה על ניהותי דיינין
 לי כעשוי ליעע, ואם ניהותא דידי רק דיעצד, הוי כאע"ל, ואם
 צעה"כ טוען שאינו נהנה כלל ואין רצונו צזה ודצד ספק צעיני
 כצ"ד, נצצע היסת דלא ניהא לי ומפטר, ועי' חזו"א צ"ק סי'
 כ"צ סק"ו, והכתוב שם היה צהעלם עין מדצרי הרא"ש צסוגן.

משפטים. הלכות שכירות פ"י

מגיד משנה

אמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר וכו'. ברייתא שם חזו רבנן שמור לי ואשמור לך השאילני ואשאילך שמור לי ואשאילך השאילני ואשמור לך כוון נעשו שומרי שבת ואמאי שמירה בצעלים היא אר"פ דלמך לו שמור לי היום ואני אשמור לך למחר. ומדבריו רבינו נראה שהוא מפרש הקושא על כל הברייתא ולפיכך כתב השאילני היום ואשאילך

למחר דוקא למחר אלז אמר לו ואשאלך עשה
הר זו שמירה צבעלים. אלז רמי' ז"ל פירש
ואמאי שמירה צבעלים אשמור לו ואשמור לך
קמי שמישהי זה במלכותו של ר' אלז השאילני
לכך ואשאלך כלי או שמור לי ואשאלך או
השאילני ואשמור על חין כלן צעלים של חפץ
במלכותו של שמור עכ"ל. ואין טעם השאילני
ואשאלך שאלן אלז שמורי שכל רפי שזה משאל
לזה חמת שאלתו וזהו שכרו:

ג כל האומנין שומרי שכר וכולן שאמרו
וכו'. משנה שם (דף פ' ע"ג): או

שאלה: האם יש להחליט על שם הילד לפני הלידה?
 תשובה: כמובן שיש להחליט על שם הילד לפני הלידה. שם הילד הוא חלק חשוב מהחיים, והוא צריך להיות משמעותי ויפה. יש להחליט על שם הילד לפני הלידה, ולא להחליט על שם הילד אחרי הלידה. יש להחליט על שם הילד לפני הלידה, ולא להחליט על שם הילד אחרי הלידה.

דנתן לאומנין לתקן וקלקל חייבים לשלם וכו'. משנה ונמסר (דף ס"ט: ז"ט) פרק הגזול ע"ס: או שנתן לו עציץ לפרשת וכו'. ה"ל כרז כרז דמריא ללן כרזא

את ההוצאה ואם ההוצאה
הכלי איני רוצה בתקנה זו
אמר האומן הא לך דמי

אמר בעל חבלי איני רוצה וכו' אין שומעין לו. בהשגות א"ל אין לה טעם ע"כ ואיני יודע למה כתב כן שהרי טעם נכון הוא שאמר שהדין הוא לתבש או וכו' מועט אם ההולאה אם השגת ויתן המועט אם ראה נכח הזה אין צלל הגמר יכול לעכב ודאי. וכמדומה לי שבינות ה"ר א"ז י"ל הימה לומר שדבר שאינו צריך לכבדו הוא. אחר כן מנאלי כר"י ז"ל שפירש שצדק לו בקבלותיו הדיוט מפי עכ"ל פרק הבית והטעמים.

י: וכן אם אמר האומן וכו' זה פשוט: ^א
גמי שכן נושא שבר וכו' פירוש כי יש להם שבר בעמלם הא אם עשו בחנם והן
לפיכך אם היה מבח מומחה וכו' מומחה לדין יומא ומנואר בהלכות. פירוש
הן פטור וכן מוכח בגמרא בעובדא למגוממא: וכן חמראה דינר לשולחני וכו' ^א
אם

לחם משנה

לה ממתינים דלא כר"ע כדפריך לעיל וי"ל דהיא גופא קאמר היכי אמרת מחזורתא דלא כר"א משום דלכ"ל לא אחיז ממתינן כרבי עקיבא הא ע"כ דלא כרבי עקיבא אחיז משום דליתא בדשמואל קא מיפליג ויכין דרבי עקיבא אית ליה כשמואל ע"כ מתמינן דקאמרה שומר שכר לבד הוי כרבי אליעזר ובדשוי דאי ר"ע אפילו כבאנא חייב דחי דלעולם ר"ע היא וכו' ע"כ אית ליה כשמואל

ב השאילני היום ואשמור לך לאחר וכו'. כמד ה"ה מדברי רבינו נראה שהוא מפרש הקושי על כל הכרייתא והטור בקיומן ש"ה כמד בשם הרמ"ה דמפרש כדעת רבינו והקושי שהקשה לו המשאילי ואשמור לך דאין המשאילי עם השואל כל הוא ולא כליו כוונתו לומר דהשאלה לא אשמור לך ששמע דשכר השאלה הוא שמירה מה ששאלה הוא הכלי ד הוא השאלו ועלה דיינין אבל לעיל בתלוקה דשמור לי ואשאלך הו איפכא דהשאלה היא דהרב השמור אשר נאכד וזו היא הקושי החזק אשר לגור ז"ל על דברי רבינו והרמ"ה ואין צעלם כל הוא ולא כליו מ"מ אפשר שיצדק הדבר השמור וכוה איכא כליו דומה לתלוקה אן דהשאלה היום ואשמור לך למחר וכל וכו' וכו'.

כִּירוֹ דְדוּקָא הִקְדִּישׁוּ בִשְׁעַת נִפִּילָה אֲבָל לֹא־אֲחֵר נִפִּילָה נוֹמֵן לוֹ דְּמִי זְמֵרוֹ וְשִׁבְחוֹ דְּהִין
אֲוֵמֵן

הגהות מיימוניות

דאמיר ר' יצחק דב"ח קונה משכון היינו להיות ש"ש עליו ודלא כרש"י שפירש להתחייב
 יגוי באומין ורע"ש בתוספות וכן פירש ר"ח בדוריתם כבסמ"ב ע"ב: ב' ^ל (אמר ח"מ) שיהא
 ש"ה שאלה תירא"ש שנים חלבו בדרך ואחר אומר להבדיל האשכולי לנאמא שך שהוא
 קקלה וטול אתה שלי שהיא כשהיא חוק ממני ובאו לסמ"ח וטולו האחר השבוה
 דנו כעירוב דאריך ונצא כמצינא (דף פ"א ע"ב) עיין כלל ע"ל דין א' בתשובתי' אמן
 ד' [7] שאנ"ש שרצה ליישב שם החלוק שמואל ורב ששה על רב אמי שאומר אומין
 קונה בשבט בלי מ"מ אומר בפרק המקבל דאין אומין בשבט כלי אמנם כלי המקבל
 פ"ה שאין זה מדברי ר' ששה אלא התלמוד אומר כן ולכוננו פסק כרב אמי שאומר
 אומין קונה בשבט כלי עכ"ל ס"ה: [8] הלכה כר"י דסתם מתניתין פרק האומנות
 ה' [9] פרק המוכר פירות כת"ל לגבי רשב"ג דאמר נטמן לו דמי בישור ודמי בושת
 אורחיו
 ע"פ: ה' המוליד חסין לפהון עד סוף וממין משלמין. מניקין פרק הגזול ע"פ ונצטרך פרק
 המוכר

פ"י ב אמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר וכו'. כחז ה"ה מדברי רבינו נראה שהוא מפרש הקושיא על כל הנביאים וכו'. ואני אומר שאפשר לומר שגם רבינו סובר דלא שייך שמירה בצעלים אלא דוקא בשמור לי ואשמור לך והיינו דגבי שמירה בצעלים לא כתב אלא שמור לי ואשמור לך והא דכתב השלישי היום ואשמור לך

למחר לא למדק מינה דוקא למחר לכל אס
אמר לו ואשחיל עמה ה"ו שמירה בצעלים דא"כ
אלו הוה שמר מלמתינו כדכיד בצבא דירשא אלף
היינו מעותא משום דמשמע ליה דכיון דלחיס
לדוקמי כרימא דחומר לו ואשחור לך למחר
ממילא משמע דכולה כרימא מיתוקמא הכי ולא
נוקט פלגא דחומר לך למחר ופלגא דאשחיל
עמה ולא משום דיוקא נקט הכי וכדפרישית
אח"כ ראימי שכתב רבינו בפרק שני מהלכות
שאלה אם אמר השהת לחצירו ושלחתי היום
ואשחיל למחר אינה שאלה בצעלים ואלמורה
משמע ההם בדדוקא נקט ואשחיל למחר וכדברי
ה"ה ומיהו גם כן אפשר לומר דלדורחא דמילתא
נקט או שנמשך אחר יפסד דלדוקממא דכרימא
ו' ולא דוקא:

ומגדל שאין האומן קונה [7]בשבח הכלל: *נתן *צמר
לצבע והקדיחתו יורה נותן לו דמי צמרו. צבעו
או נתנו לו לצבעו אדם וצבעו שחור שחור וצבעו
אדם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה

כמא רע אי ספסל אם השבח יתר על ההוצאה נותן בעל הכס
 תורה על השבח נותן לו את השבח בלבד. [אמר] בעל
 אלא יתן לי דמי הצמר או דמי העצים אין שומעין לו. וכן א
 צמרך או דמי עץ ולך אין שומעין לו שאין האומן קונה בע
 חמין לטחון ולא לתתן ועשאן סובין או מורסן נתן הקמה לנח
 למבא ונבלה חייבין [לשלם דמיהן מפני שהן נושאי ש
 מומחה ושחט בחנם פטור מלשלם ואינו מומחה אע"פ שה
 המראה דינר לשולחני ואמר לו יפה הוא ונמצא רע אם

א סמ"ג עשין סי' פ"ט: ב טח"מ סי' ש"ה:

בעל הבית לחם לו האמר. ופירוש בדמיו ו"ע. ופירוש הוואה פירש"י ו"ל דמי ע"ס וסמגין
 ויש צוה למספוס שיעות הרבה מנה הירוש
ה המוליד חשים לשחן ולא לתתן וכו'. שייאם אס (דף ט"ט ע"ב) כלשה: **ה**
 מומחן פטורין שכלן שזה דין ליתן העצמ. זה נראה מדברי רבינו
 דדוקא ינבל חייב אבל אם עשה בה טרפות הפוסלה מספק כגון שהה בביעיות

משנה למלך

ב אמר לו שמור ל' היום ב'ו'. דברי רבינו ממוהים עד מאד דאפילו יומא דנבשאלני ואשאלני אי שאלה נבשלים בדמותה שאלה ששאלני הו' השאל אי שאלא גופו בשמור ליום דה שאלני ק' האמת כמ"ס רש"י ו"ז ע"ד שיש קשה דנבשמו י' ואשאלני אי גופו שאלו לא לחדק כליו דמר דהרי הוא הנשאלוי רש"י ע"ז השומר אין כאן פסיעה נבשלים וכן נבם בנשאלני ואשאלני לך אין כללי לנבי השאלני שם שגריה בל ואשילי וכן א' דרין אינן שאלני ואזכרה השואל שאל גופו בשמור כליו. וינדול ש"ז מעשר ר"ל שאל לא ליהנה דקאי אשאלני ואשאלני ומעשרה דהוא נבשלים וצ"ע א"ע: **ג בל** האומנין שומר שבר הם ב'ו'. הכי ד"מ (*א"ה סימן ש"ו) כמד דהיינו דוקא באומנין העושים מלאכה בניהם אבל אם עושין מלאכה בניהם נבשלים אפילו ש"מ לא הוו ודקדקין ק' מדברי רש"י ודמוס'.

השאלו וכיון שכן אין שם כלי אחר מהשואל עמו כדי שנאמר הרי כליו עמו דכלי זה אשר נזכר השמירה והדבר השמור הוא שנאמר והרי יש עמו כליו של מפקד דאין לא דיינוין אלא ו"ל. ואפשר לומר בדוחק שהשלישי ואשמור ק"ל אע"פ דמה שנאמר הוא הדבר השמור ואין זה דמורלי ואשליק לכן הוצרכה הגמרא לחבר גם כן

ד נתן צמר לצבע והקדיחתו יורה וכו'. קשה קצת על הסוד ורצונו למה לא

מגדל עוז

[illegible]

סעיף ג' ו' והקדיחתו יורה. פירוש, שהרמינו יומר מלא ומכאן זה נקרא ומתקלקל ולא היה צו שנה מעולם: הן צבעו בעור. פירוש, שנצבעו ציוריו נצבע מהפסולת שנשאר בשולי היורה. גמרא [ב"ק ק"א ע"א]:

טו אם השבחה יתר על ההוצאה כו'. המחבר העמיק לשון הרמב"ם [המובא בצינים אות ה'], והוא פירש דברים הללו שהם מהמנהג [שם ק' ע"ב] בפירוש המנהגים שלו [פ"ט משנה ד'] על דרך שמפרשין נמי שיויר לשדה חצירו שלא נרשום דלדו על התחמונה [ב"מ ק"א ע"א], וכן פירשו רש"י [שם קי"ז ע"ב ד"ה אם השבח], והיינו אם הצבע נקט להצבע צמר שזה י' דינרים והצבע הניח בסמנין ונשאר

הוא"ה י' דינרין, אם הצמר כמו שהוא נצבע שזה יותר מעשרים, היינו שנה יתר על ההוצאה, ונותן לנצב ההוצאה דהיינו י' דינרים, ואם הוא שזה י"ח דינרין אינו נותן להצבע אלא השנה דהיינו ח' דינרין. וגם הרא"ש [ב"ק פ"ט ס' י"ח] כתב להוצאה היה נראה לפרש כן, אלא שצירושלמי [שם ה"ה] פירשו להאי שנה יתר על ההוצאה או הוצאה יתר על השנה בענין אחר, והביאו ג"כ המוס' שם [ק' ע"ב ד"ה אם השבח], וכתבו המוס' והרא"ש והטור [סעיף ר'] ע"פ הירושלמי דהכי פירוש, אם נתן הצבע"צ להצבע צמר וסמנין שוין י' דינרין וקצב לו שער י', ואילו נצבעו כמו שאמר לו היה שזה כ"ה, אין לו לנצב כלום אלא"כ שזה יותר מע"ו, שאותן ה' דינרים שהיה משניה הן כולל הקרן, לפיכך אם השנה יתר על הוצאה נ"איה קרוי להשכר שהיה עליו להוציא וליתנו להצבע אם היה נצבעו כמו שאמר לו] כגון שהשנים בין הכל כ"ו, נותן לו י' דהיינו הוצאה, ואם הוצאה יתר על השנה כגון שאינו שזה אלא כ"ד, נותן לו את השנה דהיינו ט', ואם אינו שזה אלא ט"ו [וכ"ש פחות] לא יתן לו כלום, עכ"ל הטור. וא"ת מאי טעמא לא אמרינן הכי ביורה לשדה חצירו שלא נרשום. י"ל דגבי אומן שאינו, דכיון דנותן לו לנצוב, כל מה שהוא עתיד להשניה חסוד כאלו כבר השניה, ואומן שפסע ושינה חייב לשלם לו הכל, כ"כ הרא"ש. והמוס' כתבו עוד יסוד אחר, ועיין דרישה [שם] שכתבתי לשונם, והוכחתי שם מזה דס"ל דאפילו הוציא הצבע הוצאות אפ"ה אינו נוטל האומן אפילו כדי הוצאתו עד שיטול הצבל הבית מחילה שיעור שנה הראוי, דאל"כ לא היה קשה מידי מהיורה שלא נרשום דהא הכס אינו נוטל אלא שיעור הוצאתו, משא"כ כאן דלא הוציא הצבע כלום, ע"ס. והמוס' כתבו שם דפירוש זה לא יתכן לפרש כן אמאי דקמיה המנהג ונצבעו כעור דגם עליה קאי מה שקמיה נמשכה אם השנה יתר על ההוצאה, דהיאך יהיה השנה של נצבעו כעור יותר משנה צמר גמור כו'. ור"ל ומדפירוש זה לא יתכן לנצבעו כעור וצריכין לפרשו כפירוש רש"י, א"כ גם נתן לו לנצוב שחור ונצבעו אדום ג"כ נפרשנו כפירוש רש"י. ובדרישה כתבתי יסוד לזה דגם נצבעו כעור מצינו לפעמים שהשנה יתר ממה שאמדו להיות נחמיה כגון שנחמיקר הצבע ציני ציני, ע"ס*.

והנה המחבר קיבל ולא העמיק כאן אלא לשון הרמב"ם, וכוננו ודאי לפרש שנה יתר על ההוצאה או הוצאה יתר על השנה כמו שמפרשין אותו ביורה לתוך שדה חצירו שלא נרשום ונשאר דוכתא, דאל"כ לא היה סתם דבריו אלא היה מפרשן, גם מדכלל יתר נצבעו כעור ונתן לו לנצבעו שחור כו', וכתב אשניהן אם השנה יתר כו', גם מוכח כן מדסיים המחבר וכתב ו"ל, אמר צבל הכלי יתן לי דמי הצמר כו', ואילו דמי הסמנין לא הוכיח, והיינו כפירוש רש"י והרמב"ם הנ"ל* דמפרשי דמיירי גם כאן דהאומן מוציא

סעיף ג' ו' שם [ברמב"ם פ"י משבירות ה"ד], משנה שם [ב"ק דף ק' ע"ב]. ו'. פירוש, שרפתו, שהרמינו יומר מלא. ו'. ברייתא שם דף ק"א ע"א. ת. כרבי יהודה שם נמשכה ונצבריתא.

לכאורה כו' (ע"כ):

סעיף ג' ו' נתן צמר כו' נותן לו דמי צמרו. דוקא שהקדיחתו יורה קודם שנפל צו הצבע, אבל לאחר נפילה שהשנים נותן לו דמי צמרו ונשאר, כן פירש נש"ס ב"ק [ריש דף ל"ט] לשון המשנה [שם ק' ע"ב] למ"ד אין אומן קונה בשנה כלי*. ובספר מו"ט [שם פ"ט מ"ד] משה"א סק"ה

ונלחם משנה פ"י מהלכות שכירות [ה"ד] ממנה אמה שלא פירשו הפוסקים כן, דהא ס"ל אין אומן קונה בשנה כלי. ואין זה קושא דלשון הפוסקים לשון המשנה: ה' אם השבחה יתר על היציאה. עיין בסמ"ע ס"ק ט', עד דאל"כ לא היה קשה מידי מהיורה שלא נרשום כו'. ואין זה הוכחה דהתם *ביורה שלא נרשום אם הוא עצמו פועל

הג"ה. עיין עוד שם בסמ"ע כמה שכתב ובדרישה כתבתי יסוד לזה דגם נצבעו כעור מצינו לפעמים שהשנה יתר ממה שאמדו להיות נחמיה כו'. וקשה להצין, דאל"כ אם לא היה נצבעו [בעור] כ"ש שהיה *שזה יותר כיון שנחמיקר הצבע. עוד שם בסמ"ע.

ומכל מקום קשה להציל בלשון ויש אומרים כו'. אין זו קושא, דכיון דאין נצבעו הרמב"ם [ה' המובא בצינים אות ה'] והמחבר הכרח כ"כ, לכן כתב מוס' בסתם, וכן דרכו בנמה מקומות. מיהו לענין דינא נראה עיקר כמו שפסק הב"י [סעיף ר'] כפירוש רש"י [ב"מ קי"ז ע"ב ד"ה אם השבח] והרמב"ם בפירוש המשנה [ב"ק פ"ט משנה ד']. ומה שכתב הד"מ [שם] על הב"י ו"ל, ואין דבריו נראין דמאחר דהרא"ש [שם ס' י"ח] והמסופות [שם ק' ע"ב ד"ה אם השבח] דחו דברי רש"י מזה הירושלמי [שם ה"ה] אין צו כח לחלוק [*לומר הירושלמי חולק] על ש"ס שלנו, ויש לנו לפרש דברי הש"ס שלנו כדברי הירושלמי ולא לעשות מחלוקת במקום שאינו צריך, כן נ"ל.

עכ"ל. ולפע"ד נראה דברי הב"י, דהרי אף מהירושלמי לא נדחה פירוש רש"י אלא לפי מה שפירש ר"י דברי הירושלמי, והמוס' עצמם הקשו על ר"י שאין לשון הירושלמי משמע [*כפירוש], וכתבו שצינו אלתן פירש בענין אחר ולא מנאחי כתוב, עכ"ל, ובהגהות אשר"י מההר"ח [שם] מביא פירוש ה"ר אלתן, א"כ העיקר כפירוש רש"י שהוא כפשוטו. ונראה שזה כיון הב"י צמ"ס ועוד שדברי הירושלמי כו', וה"ר אלתן פירשו בענין אחר (כו'), והמוס' עצמם גמגמו על פירוש הירושלמי כו'. וכ"כ מהרש"ל

[ביש"ש] פרק הגחול ע"ס [ס' כ"ח] ו"ל, ואני מנאחי בפסקי מהר"ח, והעיקר מדבריו שדקח לפרש הירושלמי בענין אחר שיהא דין זה ביורה לתוך שדה חצירו שלא נרשום [ב"מ ק"א ע"א], ולפי פירוש זה היה פירוש פשט המשנה שלנו כפשוטו, וכן נראה, ומימה על הרא"ש כו', דלא כר"י אלא כמו שפירש רש"י, וכן הר"ף [ב"ק ל"ז ע"א מרבי הר"ף] סתמא כתב, וכן דעת הרמב"ם כפשוטו, וכ"כ נ"י [שם] בשם הרא"ה, וכן עיקר, עכ"ל. וכן פירש הגרענור [שם פ"ט מ"ד]. ועוד נראה לפע"ד לפרש את הירושלמי

באופן שמסכים לפירוש רש"י ולדעת הרמב"ם והמחבר, דהא לפי מה שפירשו המוספות והרא"ש הירושלמי קשה עוצה וכמו שהקשו המוס' עצמם ע"ס. לכן נ"ל דהכי פירוש, מהו אם השנה יתר על ההוצאה נותן לו את ההוצאה, אם שכירות האומן דינו כהוצאה או לא. ומפרש דר נש כו', כלומר דלא קאי לפרש המנמי אלא הכי קאמר דדוקא הוצאה קאמר מתני' אבל שכירות לא, והלכך דר נש דהייצב לחצירה חמש מנוי צמר וחמש מנוי סממנין ועשרה מנוי אגרא ואמר ליה זיל צבעיה סומק ואזל ונצבעיה אובס, אמר ליה אילו נצבעיה סומק היה שזה עשרים וחמש, שהמא נצבעת אובס

ביאור הגר"א
סעיף ג' ו'. אם השבחה כו'. איפסיק הלכא שם [ב"ק ק"ב ע"א] וצ"ע דע"י [ה"א] [ר' צ' כ"ר יהודה]: * (ליקוט) אם השבחה כו'. לשון הרמב"ם [פ"י משבירות ה"ד], וסתם בלשון המחבר [ב"ק ק' ע"ב], שמפרש כפירוש רש"י [שם ד"ה ר' יהודה], וזמ"ש הרא"ש [שם פ"ט ס' י"ח]

חידושי רעק"א
שי"ך ס"ק ד'. שלא פירשו הפוסקים. נ"ב, עיין ספר מתנה אפרים הלכות מכירה [ה"א משכירה] ס' ו' כתב בפשיטות דזהו רק אי חותמא לאו מילתא, אבל לדין דמספקא לן [ב"מ ק"א ע"א] אין לחייב להצבע מספק, דליתמא יס שנה סימנים ע"ג הצמר והוא כמסופק (נעסח) [ה"א] מש"ל דלא קאזל צבל הצמר לאותו שנה עד שיצא לידו, אלא"כ הקדים לו שכרו:

ע"ש [*בשי"ך] מה שמקין והעלל לניגל צוה:

ג' חבבות
אזל מחו"י

ע"פ הד"מ,
ובשלתו
ההורה הגיה:
אין צו כח
להלוק על
הירושלמי,
וכן חוקן
מהמדות
קניגסברג
ע"פ שלחן
ההורה, וכן
חוקן
מהמדות
תק"ב

משה"א סק"ה

שי"ך כתי"י
ד"ס
מהש"ל
ביש"ש, פ"ט
ד"כ"ס ס' כ"י

נוסף
במהדורות
מאוחרות

לית הוא שיה אלא עשרים מנו, את אצרת דידך ואנא לא אצדנא דדי, ע"כ. והיינו דנקט הירושלמי דבעל הבית נתן חמש מנו סממניו, לפירוש החוס' והרא"ש קשה למה ליה למימר הכי, אצל לפי מה שכתבתי אחי שפיר. והיינו דקאמר עלה בירושלמי אמר רבי יונה ותשמע מיניה בר גש דיהיב לתצריה שמונה דינרין דליצין ליה חטיין מטצריא וצין ליה מטצריא, אמר ליה אילו זננת ליה מטצריא הוה עשרים ותמשה מודי, כדון דזננת מטצריא ליתרון אלא עשרין מודי, את אצרת דידך אנא לא אצדנא דדי, ע"כ. ר"ל כי היכי דהתם מנכה לו מה שהיה ראוי להשצית משכירתו, ה"נ מנכה לו ה' מדות משכר טרחתו, אצל שינכה לו מה שהיה ראוי להשצית ממנה שהיא הולאה האומן יציאות על הזמר, זה לא נזכר בירושלמי כלל. וא"כ דעת רש"י והרמב"ם אצדנא ממש כהירושלמי, שהרי רש"י כתב בפירוש דמתני' פרק הגזול דף ק' ע"ב ח"ל, ר' יודא אומר כו', דקנים להאי דשינה להיות ידו על התחתונה ולא יתהני משכנתא, ואגרא נמי כוליה לא לשקול אלא יציאה כו', וכ"כ ברענא דה"ה שם. ור"ל עוד רש"י בפרק הבית והעליה דף ק"ז ע"ב ד"ה אם השבחן וצ"ל דף ק' (ו') [*] ע"ל ד"ה ואם השבחן. ונראה שמה שהזקיקו לרש"י לפרש כן דאילו משלם לו שכרו משלם, היינו משום דמגופא דמתני' מוכח הכי, דהא מסתמא אומן עם הבצל הבית על שמירות דליה קטעין, וא"כ אמאי שבק מתני' דינא דשמירות וקפירש דינא דציאה, והכי ה"ל למימר אם השבחן יותר מהשמירות נותן לו השמירות ואם השמירות יותר מהשבחן, אלא ודאי שמירות לעולם לא קשיל, לכך כתב רש"י דקנים ליה ואגרא נמי כוליה לא לשקול כו'. ולכך גם הרמב"ם והמחבר שלא כתבו אלא כלשון המשנה משמע ג"כ מדבצריהם דלעולם אינו משלם לו אלא יציאה אצל לא שמירותו, אף שהשבחן יותר מן השמירות. ואצדנא משמע שלא לאורה מלשון רש"י דשמירות לעולם לא שקיל אפילו השצית הרבה, ובירושלמי משמע דאילו מנכה לו אלא ה' מה שהיה ראוי להשצית ויה' נותן לו שמירות, וכן אילו השצית עכשיו מה שהיה ראוי להשצית נצרך לשלם לו שמירותו שפסק לו אף שהוא יותר מן ההולאה. ואפשר לומר דרש"י מיירי כשאין ידוע מה שהיה ראוי להשצית ומודה להירושלמי. וכן ראיתי בהגהת אשר"י פרק הגזול [שם] מאור זרוע כמו שכתבתי ח"ל, נתן לו זמר בה' מנין ומנין בה' מנין ועשרה מנין נדר לו בשכרו, ואמר לו צעיה סומק ואזל צעיה אובס, אם שיה יותר מכ"ה אין נותן לו אלא שכרו, ואם פחות מנכה הפחת לצעו בשכרו משום דאי הוה צעיה סומק היה שיה כ"ה מנה, נתן לו דינר לקנות חטיין בטצריא שהיה מדה גדולה וקנאה בצפרי שהיה מדה קטנה, הפסיד השלתי, מאור זרוע, ע"כ. ונראה דגם הב"י ומהרש"ל מודים לזה לדינא, דלא דמו הירושלמי אלא לפי הבנתם שהבינו דהירושלמי מיירי דמנכה לו מציאותו, אצל לפי מה שכתבתי דלא מיירי אלא משכירתו, פשיטא דקושטא היא וכדמוכח להדיא מפירוש רש"י ומפשטא דמתניתין ושאר פוסקים וכמו שכתבתי. ועוד משמע מפירוש רש"י וברענא להדיא דשכר טרחו של כל יום נצרך ליתן דזהו בכלל ההולאה, מדכתבו [רש"י ב"ק שם ד"ה נותן לו, וברענא שם ד"ה ואם השבחן] נותן לו היציאה ולא שכר שלם כו', וכן מוכח מלשון רש"י דלעיל ואגרא נמי כוליה לא לשקול, משמע דכולא הוא דלא שקיל הא שכר טרחו כשאר שכר יום שקיל, וכן כתב עוד רש"י להדיא בפרק הבית והעליה [שם] ומצינו ב"י. ונראה שמה שהזקיקו לרש"י לפרש כן, היינו משום דקשיא ליה דאף על גב דידו על התחתונה מ"מ לא יתא אלא לא פסק לו שכר כלל, מי לא צעי למיתב ליה מה שנהנה, דהא היה מוכרח על כל פנים ליתן לפועל כשכיר יום [ולא גרע מיוצר שלא ברשות], לכך פירש רש"י דמתני' לא אחא אלא למימר דאילו נותן לו שמירותו שהתנה עמו, אצל מה שהיה מגיע לו אפילו לא היה מתנה לתת לו פשיטא דצעי למיתב ליה. וכך כתב עוד רש"י ב"י [*] דף ק' ע"ל להדיא ח"ל, אם השבחן שהשצית הזמר יותר על היציאה, נותן לו צעל הזמר את היציאה סמנין ועצים ושכר פעולה כשכיר יום, ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו, עכ"ל. וזוה נראה לפע"ד דאין נצרך למה שכתבו התוספות והרא"ש לישב הירושלמי דאמאי לא יהיה כאלו הדין כמו יורד שלא ברשות, וכבתו דהכא גרע טפי דה"ל כאלו התנה עמו שיפסיד שכרו, אי נמי קנסא הוא כיון ששניה. ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי, דהירושלמי לא בא אלא לומר דמנכה לו משכירתו שפסק לו וא"כ ליתן לו כל ה' מנין שהתנה לתת לו, אצל מ"מ שכר טרחו של כל יום היו בכלל יציאה, וא"כ דמי ממש ליורד שלא ברשות דיהיב ליה יציאותיו ושכר טרחו של כל יום כפחות שצרכיו. ונראה דגם הרמב"ם מודה בזה לרש"י, והיינו שכתב הרב המגיד פ"י מהלכות שמירות על דברי הרמב"ם ח"ל, ופירוש הולאה פירש רש"י ו"ל דמי עמים וסמנין ושכר טרחו כשאר שכר יום ולא מה שפסק לו בקבלות דהוי טפי, עכ"ל פרק הבית והעליה, עכ"ל הרב המגיד. וגם בני' פרק הגזול [שם] כתב נותן לצעו את ההולאה ולא שכר שלם, כן פירש רש"י ו"ל, והרא"ש ו"ל כתב נותן לו שכר כפועל בטל, עכ"ל. ונראה דהרא"ש אינו חולק על רש"י אלא מפרש דבריו כאלו כמו שפירש בפרק הבית והעליה וצ"ל דע"ל, וכן עיקר. העולה מזה, נתן לאומן לצעו אדום וצעו שחור, אם השבחן יתר מן ההולאה נותן לו ההולאה, דהיינו דמי עצים וסמנין ושכר טרחו כשאר שכר יום ולא שכר משלם שפסק עמו בקבלות, ואין מנכה לו מן ההולאה השבחן שהיה ראוי להשצית יותר, אף משכירתו שפסק עמו מנכה לו, ואם השצית עכשיו כפי מה שהיה ראוי להשצית נצרך לשלם לו כל שמירותו שפסק לו אף שהוא יותר מן ההולאה. [*] ואם ההוצאה יתירה על השבחן אינו משלם לו אלא שיעור שבחן, וכן מי ששלם את חצירו ליקח חטיין מטצריא ולקח מטצריא יותר בטצריא משכירתו שפסק עמו, אצל אינו מנכה לו משכירות שהיה מגיע לו כשכיר יום אם יש לו ריוח כל כך:

צינונים ומקורות (ו) טור סוף (ו) ר'.

ה"נ מנכה לו ה' מדות משכר טרחתו, אצל שינכה לו מה שהיה ראוי להשצית ממנה שהיא הולאה האומן יציאות על הזמר, זה לא נזכר בירושלמי כלל. וא"כ דעת רש"י והרמב"ם אצדנא ממש כהירושלמי, שהרי רש"י כתב בפירוש דמתני' פרק הגזול דף ק' ע"ב ח"ל, ר' יודא אומר כו', דקנים להאי דשינה להיות ידו על התחתונה ולא יתהני משכנתא, ואגרא נמי כוליה לא לשקול אלא יציאה כו', וכ"כ ברענא דה"ה שם. ור"ל עוד רש"י בפרק הבית והעליה דף ק"ז ע"ב ד"ה אם השבחן וצ"ל דף ק' (ו') [*] ע"ל ד"ה ואם השבחן. ונראה שמה שהזקיקו לרש"י לפרש כן דאילו משלם לו שכרו משלם, היינו משום דמגופא דמתני' מוכח הכי, דהא מסתמא אומן עם הבצל הבית על שמירות דליה קטעין, וא"כ אמאי שבק מתני' דינא דשמירות וקפירש דינא דציאה, והכי ה"ל למימר אם השבחן יותר מהשמירות נותן לו השמירות ואם השמירות יותר מהשבחן, אלא ודאי שמירות לעולם לא קשיל, לכך כתב רש"י דקנים ליה ואגרא נמי כוליה לא לשקול כו'. ולכך גם הרמב"ם והמחבר שלא כתבו אלא כלשון המשנה משמע ג"כ מדבצריהם דלעולם אינו משלם לו אלא יציאה אצל לא שמירותו, אף שהשבחן יותר מן השמירות. ואצדנא משמע שלא לאורה מלשון רש"י דשמירות לעולם לא שקיל אפילו השצית הרבה, ובירושלמי משמע דאילו מנכה לו אלא ה' מה שהיה ראוי להשצית ויה' נותן לו שמירות, וכן אילו השצית עכשיו מה שהיה ראוי להשצית נצרך לשלם לו שמירותו שפסק לו אף שהוא יותר מן ההולאה. ואפשר לומר דרש"י מיירי כשאין ידוע מה שהיה ראוי להשצית ומודה להירושלמי. וכן ראיתי בהגהת אשר"י פרק הגזול [שם] מאור זרוע כמו שכתבתי ח"ל, נתן לו זמר בה' מנין ומנין בה' מנין ועשרה מנין נדר לו בשכרו, ואמר לו צעיה סומק ואזל צעיה אובס, אם שיה יותר מכ"ה אין נותן לו אלא שכרו, ואם פחות מנכה הפחת לצעו בשכרו משום דאי הוה צעיה סומק היה שיה כ"ה מנה, נתן לו דינר לקנות חטיין בטצריא שהיה מדה גדולה וקנאה בצפרי שהיה מדה קטנה, הפסיד השלתי, מאור זרוע, ע"כ. ונראה דגם הב"י ומהרש"ל מודים לזה לדינא, דלא דמו הירושלמי אלא לפי הבנתם שהבינו דהירושלמי מיירי דמנכה לו מציאותו, אצל לפי מה שכתבתי דלא מיירי אלא משכירתו, פשיטא דקושטא היא וכדמוכח להדיא מפירוש רש"י ומפשטא דמתניתין ושאר פוסקים וכמו שכתבתי. ועוד משמע מפירוש רש"י וברענא להדיא דשכר טרחו של כל יום נצרך ליתן דזהו בכלל ההולאה, מדכתבו [רש"י ב"ק שם ד"ה נותן לו, וברענא שם ד"ה ואם השבחן] נותן לו היציאה ולא שכר שלם כו', וכן מוכח מלשון רש"י דלעיל ואגרא נמי כוליה לא לשקול, משמע דכולא הוא דלא שקיל הא שכר טרחו כשאר שכר יום שקיל, וכן כתב עוד רש"י להדיא בפרק הבית והעליה [שם] ומצינו ב"י. ונראה שמה שהזקיקו לרש"י לפרש כן, היינו משום דקשיא ליה דאף על גב דידו על התחתונה מ"מ לא יתא אלא לא פסק לו שכר כלל, מי לא צעי למיתב ליה מה שנהנה, דהא היה מוכרח על כל פנים ליתן לפועל כשכיר יום [ולא גרע מיוצר שלא ברשות], לכך פירש רש"י דמתני' לא אחא אלא למימר דאילו נותן לו שמירותו שהתנה עמו, אצל מה שהיה מגיע לו אפילו לא היה מתנה לתת לו פשיטא דצעי למיתב ליה. וכך כתב עוד רש"י ב"י [*] דף ק' ע"ל להדיא ח"ל, אם השבחן שהשצית הזמר יותר על היציאה, נותן לו צעל הזמר את היציאה סמנין ועצים ושכר פעולה כשכיר יום, ולא שכר שלם כמו שהתנה עמו, עכ"ל. וזוה נראה לפע"ד דאין נצרך למה שכתבו התוספות והרא"ש לישב הירושלמי דאמאי לא יהיה כאלו הדין כמו יורד שלא ברשות, וכבתו דהכא גרע טפי דה"ל כאלו התנה עמו שיפסיד שכרו, אי נמי קנסא הוא כיון ששניה. ולפי מה שכתבתי לא קשה מידי, דהירושלמי לא בא אלא לומר דמנכה לו משכירתו שפסק לו וא"כ ליתן לו כל ה' מנין שהתנה לתת לו, אצל מ"מ שכר טרחו של כל יום היו בכלל יציאה, וא"כ דמי ממש ליורד שלא ברשות דיהיב ליה יציאותיו ושכר טרחו של כל יום כפחות שצרכיו. ונראה דגם הרמב"ם מודה בזה לרש"י, והיינו שכתב הרב המגיד פ"י מהלכות שמירות על דברי הרמב"ם ח"ל, ופירוש הולאה פירש רש"י ו"ל דמי עמים וסמנין ושכר טרחו כשאר שכר יום ולא מה שפסק לו בקבלות דהוי טפי, עכ"ל פרק הבית והעליה, עכ"ל הרב המגיד. וגם בני' פרק הגזול [שם] כתב נותן לצעו את ההולאה ולא שכר שלם, כן פירש רש"י ו"ל, והרא"ש ו"ל כתב נותן לו שכר כפועל בטל, עכ"ל. ונראה דהרא"ש אינו חולק על רש"י אלא מפרש דבריו כאלו כמו שפירש בפרק הבית והעליה וצ"ל דע"ל, וכן עיקר. העולה מזה, נתן לאומן לצעו אדום וצעו שחור, אם השבחן יתר מן ההולאה נותן לו ההולאה, דהיינו דמי עצים וסמנין ושכר טרחו כשאר שכר יום ולא שכר משלם שפסק עמו בקבלות, ואין מנכה לו מן ההולאה השבחן שהיה ראוי להשצית יותר, אף משכירתו שפסק עמו מנכה לו, ואם השצית עכשיו כפי מה שהיה ראוי להשצית נצרך לשלם לו כל שמירותו שפסק לו אף שהוא יותר מן ההולאה. [*] ואם ההוצאה יתירה על השבחן אינו משלם לו אלא שיעור שבחן, וכן מי ששלם את חצירו ליקח חטיין מטצריא ולקח מטצריא יותר בטצריא משכירתו שפסק עמו, אצל אינו מנכה לו משכירות שהיה מגיע לו כשכיר יום אם יש לו ריוח כל כך:

ביאור הגר"א

ה. ומה כו'. עין חוס' שם [בב"ק] ד"ה אם כו', וכן הסכים הרא"ש [שם]: (ליקוט) ומה שהיה כו'. כ"ה לפירוש ר"י [בתוס' שם], אצל לפירוש הר' אלמנן והציאו בהגהת אשר"י שם הוא כפשיטא ואינו נחשב השבחן מהקדן, וזהו דעת הרמב"ם [שם] ושו"ע שסתמו, ופירוש הר' אלמנן מריות יותר, וע"ש (ע"כ): * (ליקוט) ומה שהיה כו'. כפירוש ר"י בחוס' שם והרא"ש, ומ"מ פירוש הרא"ש חלוק מפירוש חוס', דלפירוש חוס' נטל האומן גם שכרו אם השצית כ"כ וכמ"ש שם בירושלמי [פ"ט ה"ה], וכמ"ש בחוס' דירושלמי מפרש יציאה, ההולאות ושכר טרחו, דהיינו כל השכר שקצב לו, וזוה היא קולא לאומן מלפירוש רש"י, דלרש"י אינו נטל לעולם יותר מהיציאה, אצל לפירוש הרא"ש גם לירושלמי אינו נטל יותר מההולאה. והר' אלמנן פירש שם כפירוש ר"י בחוס' וכו"ל דנטל כל השכר אם השצית כ"כ, ומפרש דהיציאה של האומן נטל האומן בראש אחר שנטל צה"כ הקדן, ואח"כ נטל צה"כ השבחן שהיה ראוי להשצית אם לא שניה, והוא כפירוש רש"י, אלא דאם השצית עכשיו יותר נטל האומן ממנו עד כדי שכרו, וזהו לקולא מפירוש רש"י לעולם, לצד נצד אחד הוא מחמיר שגם היציאה של האומן אינו מחשב רק כדרך שהיה מוציא אם לא שניה. ופירוש הר"י הוא מגומגם כמו שהקשו בחוספות דנצב כאור אינו מחשב לפירוש. ועוד, דהירושלמי משמע שצא לפרש השבחן יתר על היציאה. והרמב"ם השמיט הירושלמי, דגמ' דידן לא ס"ל, דאם לא כן ליפרק מיניה שם צ"ט א' לרב אבי דסייעיה שם מרשא הנותן כו', אצדנא ליפרק מסיפא דמשלם שבתא לנציה, ואפילו לדין דק"ל אין אומן קונה בשבחן כלי א"כ לשלם אלא השבחן היחוד על ההולאה. נמצא כאלו ד' שיעות, פירוש רש"י, והרא"ש, ופירוש ר"י, והר' אלמנן (ע"כ):

באר הגולה

ט. וכתב הרב המגיד [שם] צ"ש רש"י דפרק הבית והעליה [ב"מ ק"ז ע"ב ד"ה אם השבחן ד"ה נותן], פירוש, דמי עצים וסמנין ושכר טרחו כשאר שכר יום, ולא מה שפסק לו בקבלות. י. וזו היא שיטת החוס' [ב"מ ק' ע"ב ד"ה אם השבחן] והרא"ש [שם פ"ט ה"ה י"ז] על פי הירושלמי [שם ה"ה] וכמ"ש הרב המגיד [שם], ולענ"ד היה ראוי לכתוב צ"ש יש אומנים.

ע"פ שלחן
השחרור, וכן
ותור
משהדורות
תפ"ב

מהעשרות
שבסוף
תהורות
קונסברג

י' אין שומעין לו. דעשו תקנה לנצל הבית ולאומו ואין אחד יכול לחזור בו: סעיף ד' יא ואלא לתתן. פירוש, שדרך צעל רמיס לשרותן נמים תחילה ולתתן נמכתם להסיר קליפה החלוטה כדי שיהא הקמח או הסולת יפה: יב פת נפולין. פירוש, נשבר ונפול כשאוהין בו:

יג בהנב אם היה טבח מומחה פטור. דכיון שהוא מומחה ואינו רגיל לטוב מכשול זה לידו, אמרין דמול דנעל ההנמה גרס לו שגא מכשול זה לידו, אלל שטעו בשכר חייב דהל' ליזהר טפי:

ד^ה המוליד חטים לטחון יא ואלא לתתן ועשאן סובין או מורסן נתן קמח לנחתום ועשאו יב לפת נפולין בהמה לטבח וניבלה בשכר חייבים לשלם דמיהם ואם שחט יג בהנב אם היה טבח מומחה פטור ואם אינו מומחה חייב.

ציונים ומקורות (1) טור סעיף ו' בשם הרמב"ם שם. (2) רמב"ם שם פ"י משכירות דין ה'. (3) כן הוא במהדורות באר הגולה תניח, וכן תיקן בערך לחם. בר"ר: עצר.

קצוה"ח סק"ו

אמר בעל הבית בו' אין שומעין לו. כתב מהרש"ל ב"ש"ש פרק הגזול קמח סי' כ"ז על זה ח"ל, בע"כ איירי היכא דליכא שגחא כלל ואינו שוה דמים הראשונים, דאי איירי נדליכא שגחא אין שייך לומר אין שומעין, ימכור הבגד ויקח המותר לעצמו, או מאי דעמו של זה,

מח"ס ובי"ח ב"ש"ש

אלא מיירי דליכא ריות כלל ואף [א] הגיע לרמיו, ע"כ"ל ולא נהירא לי, דהא אלעיל אס השגח יתר על הוצאה או הוצאה ימירה על השגח קאי, אלמא דליכא שגחא. ועוד, דהא מסיק עלה שאין האומן קונה בשגח כלי, ומשמע דאטולה מילתא דלעיל קאי, אלמא דמיירי דליכא שגחא. ועוד, דאי אינו שוה דמים הראשונים מאי טעמא אין שומעין לו הרי זה פחתו בידים. אלא ודאי מיירי כפשוטו דליכא שגחא, רק שהבעל הבית אינו רואה להטריח ולמכור וחספן דמי למרו נמעות

משה"ח סק"ז

מוזמנים, אין שומעין לו*. גם מ"ש מהרש"ל שם שהעיקר כהשגח הראשון [פ"י משכירות ה"ד] ששומעין לו, לא נראה לי, אלל ג"ל דברי הרמב"ם [שם] עיקר, דהא אמרין בש"ס [שם] דף ק"ב ע"ב [דעמא דר' יודא דס"ל שינוי אינו קונה, וא"כ למה יתחייב לתת לו דמי זמרו הא הנזכר של בעה"ב הוא, בשלמא הא דאס השגח יתר על הוצאה כו', חיקנו דכין לתועלתו של הבעה"ב, דכיון שהנזכר הוא של בעל הבית והאומן רואה להוציא ממנו, חיקנו שידו על התחמונה והבעה"ב משלם לו הפחות שזיניהס הואיל ושינה, אלל שיוציא הבעה"ב מעות מן האומן אין לזה טעם כלל, שהרי הנזכר הוא של הבעל הבית דשינוי אינו קונה ואין יעלה על הדעת שהאומן יתחייב לתת לו מעות בעד הנזכר*. והאלמא שמהרש"ל כתב שם אף לר' יודא שכן הדין היה אומן קונה מאחר שיש כאן שינוי כמו גבי גזלן דקני בשנינו, אלל משום תקנה לא קני, אלל פשטא דש"ס שם [דף ק"ב ע"ב] לא משמע הכי, וכ"כ המוספות פרק הגזול דף ג"ה ע"ב [ד"ה בשבח] ופרק הבית והעליה [ב"מ] דף ק"ו ע"ב [ד"ה בשלשה] [דוקא] [דוקא] בגזלן שמתכוין לקנות קני בשנינו ולא אומן, וכ"כ עוד להדיא בפ"ק דע"ז דף ו' ע"א [ד"ה רבי מאיר] ח"ל, וא"כ קשיא דר' יודא אדר' יודא, דהא אמר רבי יודא גיילה חזרת בעינה אלמא שינוי קונה והכא קתני ידו על התחמונה אלמא שינוי לא קני, ואומר (ר"י) [ד"ה] דהתם נמכין הוא לקנות אלל הכא שוגג היה ולא נמכין לקנות, עכ"ל. וא"כ לפי זה פשיטא דדברי הרמב"ם מוכרחים, דוק. גם מ"ש מהרש"ל שם והמגדול עוז ראה ליכא הרמב"ם בדברים שאין בהם טעם וריש, ראה מה שכתב בסוף דבריו שאם היינו שומעין שימן לו דמי זמרו א"כ היה הדין כרבי מאיר ואין קי"ל כרבי יודא כו', ע"כ, ראה אף הבין עיני, רבי מאיר פליג היכא דליכא שגח ובהא קי"ל כר' יודא, אלל היכא דליכא שגח דילמא אף רבי יודא מודה, וכבר כתבתי בפרק החובל סי' (י') [ט'] שכן דרכו ברוב המקומות ואין לסמוך עליו, עכ"ל. ואי אומר שאף שכן דרכו של המגדול עוז ברוב המקומות, מ"מ בזה אף שקרוב הדבר שלא כיון האלמא, מ"מ אין השגה עליו, כי אולי כיון למה שכתבתי דבע"כ הרמב"ם מיירי היכא דליכא שגחא וכמו שכתבתי, וא"כ אם היינו שומעין לו היינו עושין כרבי מאיר דשינוי קונה גבי אומן, ואין קי"ל כר' יודא דשינוי אינו קונה. עיין בתשובת מהר"ל לזית לוי סימן (ג') [ק"א קשיא]: סעיף ד' ז' בהנב אם היה טבח מומחה פטור. מיקרי מומחה כששחט ג' פעמים [גם עופות קטנים. רש"ל שם [י"ש"ש ב"ק פ"ט מכת"י סי' כ"ג]]. ראיתי באלפסות גדולים עם השלטי גבורים נדפס בגליון המדרכי *צריס פרק המוכר פירות ח"ל, מלמא, ג"ל דאס שולח איס אחא

עירך לחם

סעיף ג'. או דמי עציר בו'. כן צ"ל.

באר הגולה

כ. שם ברמב"ם פ"י מהלכות שכירות דין ד'. וכתב הכסף משנה [בבב"י סעיף ז'] כן כתב גם בפירוש השנה [ב"ר שם משנה ד'] ונתן טעם לדבר לפי שאמרו אלל השגח יתר על הוצאה ואס הוצאה ימירה על השגח הוא תקנה לכל אחד משניהם, וצוה אין מקום למה שכתב הראשון [במהדורות שם] אין לזה טעם. סעיף ד' ל' שם [ברמב"ם פ"י משכירות] דין ה', כרימא שם [ב"ר] דף ג"ט ע"ב, ופירש רש"י [ד"ה לטחון] דאס הממונה על כך ועליו ללוותהן [פירוש, לשרותן] נמים. מ. מעודא דקמיה דרבי יוחנן שם.

ביאור הגר"א

ו. אמר בעל בר'. ממ"ש שם ז"ט ב' ק' א' אלל הא ר' מאיר דתנן לזבוע בו', ואי אמרת דאף לר' יהודה יכול צעל הכלי והנזכר לומר כן, אף ר' יהודה היא: ז' וכן בר'. ממ"ש שם ק"ב א' מחלוקת ואח"כ יחסר בו', דתנן כל המשנה זו, ואס איתא, בלחש ענין ידו על התחמונה לר' יהודה בזה שאלמר שנתן את הפחות יותר מר' מאיר, אס היציאה ימירה הא גם לר' מאיר שנתן לו דמי זמרו אין לו אלל השגח לאומן, ואס בשהשגח ימירה הא אס רואה מחזיר לו דמי זמרו, אלל דלר' מאיר יכול אף צעל הנזכר לומר תן לי דמי זמרי ולר' יהודה אין יכול ומאי על התחמונה, דוחק לומר ללדדין קמני: ח. שאין

בדפוס ובכתיב הוא בר"ר דר"ב ואורי הכונה: דסבר

האומן בו'. משא"כ לר' מאיר דשינוי קונה, ח"ש שם [ב"ק] ג"ה א' ח"ש לזבוע כו', ואי ס"ד כו'. וזוהו ראיא לדברי הר"ף [שם ל"ה ע"ב מרפי הרי"ף] *דסעיף ב' [לעיל, ע"ש בסק"ב] דמסקא דגם ר' מאיר ס"ל דאין אומן קונה בשגח כלי, דלא כמ"ש הראשון בפ"ב דקדושין סי' י"א וי"ל דאין זו ראיא כו', ר"ל ונלמא קיימא האי תנאי וקי"ל כר' מאיר, ואי אפשר לומר כן דא"כ היאך מוכיח הגמ' דס"ל שינוי קונה כ"ל. אלל [ג'] יהודה אע"ג דס"ל שינוי קונה נטול צעל הנזכר בשגח משום דס"ל כל המשנה כו', ח"ש שם ק"ב א' מחלוקת בו' כ"ל [בסק"ב], דר' מאיר לית ליה. ואע"ג דשם ק"ב ב' אמרין דלר' יהודה שינוי אינו קונה, היינו משום תקנה כל המשנה, ור"ל שינוי צבכאי גוזא אינו קונה דלגמרי התקינו כל המשנה כו'. ובהו מתורן קושית חוס' דע"ז (ו') [ו'] א' סוף ד"ה ר' מאיר וא"כ כו', ותייראס צ"ע דא"כ מאי קאמר מחלוקת ואח"כ כו', הא פלוגמיהו בשנינו קונה, ולפי מה שכתבתי יחא. אלל דקשה לז"ל שם דפליגי בשנינו קונה, ה"ל למימר הא ר' יהודה דס"ל כל המשנה כו', ומנ"ל דס"ל לר' יהודה שינוי אינו קונה, אלל משום דלגמרי ר' יהודה פליג אר' מאיר ואף אס אומר צעל הנזכר תן לי דמי (זמרו) [צמרי] אין שומעין לו אף שהשגח יתר על היציאה, ח"ש שם דפליגי בהזמירו אס שינוי קונה, ולמדו זה ממ"ש ר' יהודה אס היציאה כו', ולא קאמר אס היציאה ימירה על השגח נטול לו דמי זמרו, ח"ש דס"ל לר' יהודה אינו קונה ואין אחד יכול לומר שיעול את הנזכר, וכן לר' מאיר להיפך: סעיף ד' ט. אם היה בו'. כר' יוחנן [המוכר בבאה"ג אות מ'], ואף שמואל [שם] לא קאמר אלל אליכא דר' מאיר [שם] דס"ל נתקל פושע הוא, ולא קי"ל כוסייה:

באר היטב

ו. אמר בעל הכלי. עיין בש"ך [סק"י] שהביא מ"ש מהרש"ל דנעל כדקא זה איירי דליכא שגחא כלל ואינו שוה דמים הראשונים, דאי נדליכא שגחא לא שייך לומר אין שומעין, ימכור הבגד ויקח המותר לעצמו כו', והוא השיג עליו, ע"ש בצריכות: סעיף ד' ח. נפולין. פירוש, נשבר ונפול כשאוהין בו. סמ"ע [סק"י]: ז. מומחה פטור. וכששחט ג' פעמים [גם עופות קטנים, כ"כ מהרש"ל. וראיתי באלפסות עם השלטי

קצות החושן

קצות החושן

שומעין לו הרי זה פחתו צידים. אלא ודאי מיירי כפסונו דליכא שבתא, רק שבעה"ז אינו רואה להטריח ולמכור וחסד דמי אמרו במעוה מוזמנים, אין שומעין לו, עכ"ל.

ואינו נראה לענ"ד, דודאי פשיטא דלא מצי למימר בעל הכלי מן לי דמים, דהא אפילו מוקד ממנו יכול לטלוק

בסובין מדידה וכמבואר פ"ק דצ"ק נ"י ע"ב ע"ש, טעמא דכתב רחמנא [שמות כ"א ל"ד] והמת יהיה לו כו', השתא אי אית לדדיה יהיב ליה, ע"ש, והיכי ס"ד דבעה"ז לומר מן לי דמי אמרי במזמנים. וכן פסק בשו"ע סימן מ"ט [סעיף א'] במוקד אפילו אית ליה כסף יכול לטלוק בסובין, ע"ש, והיא דעת הר"ף [ב"ק ב' ע"א מרפי הר"ף] והרמב"ם [פ"ח מנזקי ממון ה"ן], ואפילו לפי דעת חוס' פ"ק דצ"ק נ"א ע"א ד"ה אין שמין בגנב וגולן דלר"ך לטלוק בכסף דוקא, אבל אומן אינו גולן, דלא קר"ל כר' מאיר [ב"מ ע"ח ע"א] דלמר דמעביר על דעת בעלים נקרא גולן, וכיון דאין לו אלא דין מוקד א"כ היכי מצי למימר בעה"ז מן לי מוזמנים, ואפילו מוקד ממנו א"ל לטלוק במזמנים.

אודם דברי הרמב"ם [פ"י משכירות ה"ד] ושו"ע נראה דקאי על האי שכתבו אם השבח יתר על היציאה או היציאה יתירה על השבח דלר"ך בעה"ז לשלם היציאה או השבח, ואם אמר בעל הכלי אינו רואה בתקנה זו אלא טול שבתך ומן לי דמי אמר, (ו) צוה אין שומעין לו, וכמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות [ב"ק פ"ט משנה ד'] ז"ל, וענין שבת והיציאה כו', וכל זה אינו תלוי ברצון בעל הבגד, אלא אפילו אמר לו בעל הבגד כיון שעברת על מאמרי מן לי מה שהיה שזה בגדי בתחילה וטול לך הבגד, לא יוכל לומר זה, לפי שאמרו אם השבח יתר על היציאה ואם היציאה יתירה על השבח היא תקנה לכל אחד משניהם, עכ"ל. והיינו דלע"ג דבשאר דוכתי היה יכול לומר כיון שעברת על רצוני לא איכפת לי בשבתך ומן לי דמי כלי, לזה קאמר דהוא משום התקנה דנעשה לשניהם

(ה) ומה שהיה ראוי להשיב. בירושלמי [ב"ק פ"ט ה"ה] מהו אם השבח יתר על היציאה, בר נש דהיב לחבריה חמש מניו אמר ותמס מניו סימנין ועשרה מניו אגרא ואמר ליה זיל צבעיה סומק ואזיל וצבעיה אובס, ואמר ליה אילו צבעיה סומק היה שוה עשרים ותמס, השתא דלצבע אובס לית הוא שוה אלא עשרים

מניו, את אצדת דידך ואנא לא אצדנא דידך, אמר ר' יונה ותשמע מיניה בר נש דהיב לחבריה שמונה דינרין דלוצין ליה חיתין מטבירא חצין ליה מטפורי, אמר ליה אילו צבית לי מטבירא היו עשרים ותמס מודי, דקון דצבית מטפורי ליתון אלא עשרים מודי, את אצדת דידך אנא

לא אצד דידך, ע"כ. ופירשו בתוס' [שם ק' ע"ב ד"ה אם השבח] והר"ש [שם סי' י"ז] דהשבח היתר על היציאה היינו כל מה שהיה ראוי להשביח אם היה לוצע אדום בכלל היציאה הוא ומנכה לו, אפילו נתן הצבע סימנין דידיה וצבעו שחור והיתה לו יציאה מצינו, אפ"ה כל מה שהיה ראוי להשביח בכלל קרן של בעה"ז הוא ואינו נותן אלא מה שהשביח יותר, ועיין סמ"ע [סק"ט]. ובש"ך [סק"ה] העלה דאין הצבע מפסיד כלום מצינו בשביל השבח שהיה ראוי להשביח, ואפילו שכר טרחה כשאר פועלים זה נמי בכלל היציאה מצינו הוא, ואינו מפסיד אלא אם הצביע לצבע יותר משאר פועלים, הפסיד זה התנאי נגד השבח שהיה ראוי להשביח, ע"ש.

(ו) אמר בצ"ח ה"ל. כתב מוהרש"ל [ביש"ש ב"ק] פרק הגזול קמא סי' כ"ז ז"ל, בע"כ איירי היכא דליכא שבתא כלל ואינו שוה דמיו הראשונים, דאי איירי בדליכא שבתא אין שייך לומר אין שומעין, ימכור הבגד ויקח המותר לעצמו, או מאי דעמו של זה, אלא מיירי דליכא ריות כלל ואף לא הגיע לדמיו, עכ"ל. ובש"ך [סק"ה] כתב עלה ז"ל, ולא נהירא לי, דהא דלעיל קאי אם השבח יתר על היציאה, אלמא דליכא שבתא. ועוד, דהא מסיק עלה שאין האומן קונה בשבח כלי (אלא) [אלמא] מיירי דליכא שבתא. ועוד, דאי אינו שוה דמים הראשונים מאי טעמא אין

מה החידוש בזה שיש שומעין לבעל הכלי אם רוצה שיתן לו את דמיו

נתיבות המשפט

משפט האורים - ביאורים

כיון שנתן לו מעותיו וסמך עליו חייב לשלם, דבהאי הנאה דסמך עליו ואלמלא הוא היה לוקח ע"י אחרים נשתעבד מדין ערב, זה ענין שכירות פועלים שחייבין לשלם להבעלים מה שמפסידין בחזרתן, וכן הבעה"ז לפועל, דכיון שסמכו זה על זה נחייבו זה לזה וכו'. וכ"כ הראב"ד שם [ב"שם ד"ה וז"ל הראב"ד ה"א] דהוא מטעם דהוי כמקבל שדה והוצירה דחייב לשלם מטעם דהוי כאר אוביר ולא אעביר אשלים במיעוט דחייב אפילו וכו'. ומסיק שם דאפילו אליבא דהלכתא אם נתן לו יין להוליך חייב לשלם לו מה שהפסיד ביום השוק. וכ"כ הראב"ד שם [ד"ה משלם] על הא דמקשה הש"ס מאי שנה מהא דאם אוביר ולא אעביר ז"ל, פירוש, מאי טעמא לא תקינו צוה דתקינו צוה, וע"ז משני הש"ס משום דלאו בידו וכו'. מכל הלין נשמע דבכל דבר שצדו חיתין דלשלם במעט.

וה"פ נראה בשכירות פועלים דהדין דנדבר האבוד של ממונ דמשלמין כשחזרו צדן כמבואר בסמך של"ג סעיף ו' בהג"ה ע"ש, נראה דמחויבין לשלם דבר האבוד כל מה שהיה יכול להרויח כמ"ש הראב"ד, דפעולת פועל בידו הוא, וכל דבר שצדו לעשות ולא עשה מחויב לשלם אף היק הרויח שהיה יכול להרויח. אמנם נראה דזה דוקא צוה דצ"מ כשפרושה דזול שפט שהוא פסידא דלא הדר דהשער כבר עבר, וכן אם הוציר השדה, דהשנה כבר עברה והפסידה זריעה של שנה זו, אבל פועלים שחזרו צדן יש אפסדות לשכור עוד פועלים אחרים יש לו דין אחר ששוכר עליהן רק עד כדי שכר כמבואר בסמך של"ג [סעיף י']. וי"פ צדן דלצבעו אדום וצבעו שחור מחויב הפועל לשלם לו מה שהיה יכול להרויח כיון שהיה בידו וסמך עליו, דמי לאה דאם אוביר ולא אעביר השדה המבואר שם, וכמ"ש הראב"ד ה"ל דאם נתן לו יין להוליך על יום השוק ולא הוליך דחייב לשלם לו פסידא דשוקא, ומכ"ש הכא דלצבעו שחור דהוי פסידא דלא הדר השבח שהיה יכול להרויח, דהא כבר אי אפשר לו לצבעו אדום ולהרויח.

אך לפ"ז היה מחויב לשלם הפועל החמשה שהיה יכול להרויח אפילו מצינו אף דליכא עכשיו שום שבת בהלכא כשצבעו שחור, וכמו בסמך ש"כ לזריעה חיתין וזריעה שומעין דאם עשה פחות ממה שראוי לעשות שמשלם לו כפי מה שראוי לעשות, ובש"ס ובפוסקים משמע

האם צריך האומן לשלם מחייתו מה שהשביח

והיה שהקשו תוס' [ב"ק ק' ע"ב ד"ה אם השבח] מהא דלצבעו כעור דשם לא שייך פירוש הירושלמי [שם פ"ט ה"ה], ונראה דהרא"ש [שם סי' י"ז] לא חש לקושיה המוספות, דגם שם יש לפרש כך, דכעור פירש רש"י [שם ד"ה צבעו כאור] שיויר צבע, דהסמך אין שוין רק מעט מועיר וא"ל להוציא מעות דמי סמךין רק מעט, ואילו היה לוצע בסמךין טובים היו הוצאות הסמךין מרובין מאד, ועכשיו כשצבע בשיויר סימנין אין צריך להוציא רק מעט, ולפעמים מרובין כמבואר בזול יותר מבמבואר בזיקה.

חושן משפט סימן שו

קצות החושן

קצות החושן

משו"ה מוכרח בעל הכלי לשלם או הוצאה או השבחה והראב"ד [בהשגחה שם] הוא דמשיג בזה וכתב עלה דאין לה טעם, והיינו משום דלא מלינו תקנה זו להכריח את בעל הכלי בזה, ולא עשו תקנה אלא לטובת בעל הכלי.

ועיין ש"ך [שם] שכתב בהכרעת מוהרש"ל כהראב"ד, וכתב עלה הש"ך דא"כ שני קונה לאומן, ע"ש. [ונראה] דק"ל להראב"ד, כיון דלא עשו תקנה זו לטובת שניהם, א"כ הו"ל כמו בשדה שאינה עשויה לטעם דאומן לו טול ע"ן ואצ"ל [למקן סימן שעה סעיף ב' ור, אע"ג דגני קרקע לא שייך שני קונה, והרמב"ם לא אחי עלה אלא משום תקנה, ודברי הרמב"ם ושו"ע פשוט וברור כמו שכתבנו, וכמבואר להדיא מדבריו בפירוש המשניות דקאי בעבר על דעת בעל הכלי ואיכא נמי שבתא, אלא דבעל הכלי אינו רואה ליתן לו הוצאה או שכן וכמו שכתבנו. [עיין משה"א סק"ו].

(ז) ואם שחט בחנם. כתב בשלטי גבורים [ב"ק] פרק הגזל דף ל"ו [ל"ה ע"ב מדפי הרי"ף אות א'] ז"ל, וראיתי בהגהת מרדכי מי שנתפסק אי הנכרה חשיבה כמכירת אי לא. ונראה מהדין תלמודא [שם צ"ט ע"ב] דפטור כי הוי אומן בחנם, דלא חשיב לה לנכרה בענין זה לשמירתו, ובדאי ידיד תלמודא דאיכא לנכרה ערך ודמים כדאיכא פרק החובל [שם צ"א ע"ב] ופרק כסוי הדם [חולין פ"ז ע"א]. ואין לומר דמשו"ה לא חשיב הנכרה שמירתו משום דאין כאן מזה, דשמיטה אינה מזה אלא כיסוי הוא דקרי לה מזה, דזה אינו, דאעפ"כ הרי יש לנכרה ערך עשרה זהובים אפילו כשאין שם המזהב רק הנכרה וכמ"ש תוס' פרק החובל [שם ד"ה וחיובו]. גם אין לומר דאין כאן שייכות לשמירת הנכרה כיון שהנכרה אולא לה כיון שנטרפה, דגם זה אינו, שהרי הטור [סעיף ט'] חשיב שמירתו מה שנוקם הכרשמה אע"פ שמואח הטריפה אינו נוקם, וה"נ היה לנו למשוך כאן שמירת הנכרה אע"פ שנטרפה וצ"ע, עכ"ל.

ואמ"ו במעדני מלך [פלפולא חריפתא שם פ"ט סי' ט"ו אות ז'] כתב בעטמא דלא חשיב הנכרה לשמירתו, כיון דניצלה אין לו שכן נכרה, ואע"ג דק"ל דאיכא דטול שכן רק על הכשירות נמי הוי שומר שכן, לא דמי, דהתם כשנטרפה אין לו שכן אבל הפסד אין לו, [וכיון] [ובאן] כשניצלה הפסד הוא לו שמוציא שם שמים לנצלה, ואף דאנוס הוא, לגבי [הזכרת שם] שמים חשיבין ליה כפושע, עכ"ל.

ואי נראה דאע"ג דנכרה הוא מערך עשרה זהובים, אפ"ה לא חשיב

שכן לגבי שומר שכן, ומדע, דהא בשומר אצידה פליגי רבה ורב יוסף [ב"ק נ"ז ע"ב] אי שומר שכן או שומר חנם, וטעמא דרב יוסף משום דמריח פרוטה לעני, ומיפוק ליה דמזוה לזוהי בלא נכרה נמי הוי עשרה זהובים וכמבואר פרק כסוי הדם [שם], וכבר נתקיימה מלזוהי כהוגן בשעה שהגזיה האצידה ונטלה תוך ביתו והרי הוא עשרה זהובים, אלא ודאי דאין זה שכן לשומר שכן ומשום דמזוה לזו ליהנות ניתנו, ומדאי טעמא מכסין בעפר אסור הנאה [חולין פ"ט ע"א] אע"ג דשכן מזוה שזה עשרה זהובים, וזה פשוט.

רוצה בתקנה זו אלא יתן לי דמי הצמר או דמי העצים [ז'] אין שומעין לו וכן אם אמר האומן הא לך דמי צמרך או דמי עציך ולך אין שומעין לו שאין האומן קונה בשבב כלי שעשה.

ד' המוליד חטים לטחון ולא לתת ועשאו סובין או מורסן נתן קמח לנחתום ועשאו פת נפולין בהמה לטבח וניבלה בשכר חייבים לשלם דמיהם [ז'] ואם שחט בחנם אם היה טבח מומחה פטור ואם אינו מומחה חייב. (ח) ומהטעמים שנוקטין הכרשאות מן הכשרות מקרי שכן ואם נצלו חייבים לשלם.

ה' במה דברים אמורים (ט) בשניבלה בודאי אבל אם עשה בה טרפות הפוסלה מספק כגון שהיה במיעוט סימנים פטור וכן אם מצא הסכין פגום והוא בדקו תחלה כיון דאיכא למימר [ח] בעצם דמפרקת נפגמה לענין ממון לא מפיקין מספק. הגה' (י) ואף על גב דלאו נוהגין לאסרו אפילו הכי

צריכים ומקורות. ח. רמב"ם שם פ"י משכירות דין ה'. ט. טור סעיף ט'. ועיין לעיל ב"ד סימן י"ח סעיף י"ח מ"ש בב"י שם דלא חקיף מהו. י. המגיד משנה פ"י משכירות ה"ה והנהגה אשרי' ב"ק פ"ט סי' ט"ו. ד"מ ח'.

צריכים ומקורות. ח. רמב"ם שם פ"י משכירות דין ה'. ט. טור סעיף ט'. ועיין לעיל ב"ד סימן י"ח סעיף י"ח מ"ש בב"י שם דלא חקיף מהו. י. המגיד משנה פ"י משכירות ה"ה והנהגה אשרי' ב"ק פ"ט סי' ט"ו. ד"מ ח'.

(י) ואע"ג דאנו נוהגין לאסור. ועיין ש"ך [סק"י] שהעלה דעתו מרומת הדשן סי' קפ"ז שכתב ז"ל, טעם אומן שהוא שוחט בשכר וקלקל השמיטה בדבר שאין אנו מחמירין בו רק בשביל חומרא ימירא, כגון שהיה כל דהו צנהמה, וכמו שאנו מחמירין כמה וכמה חומרות בהלכות שמיטה מדאורייתא היתר גמור הוא, חייב הטבח לשלם או לא. תשובה. יראה דכל חומרא כהאי גוונא שהיא מפורשת בהדיא בהלכות שמיטה שלומדים הטעמים מהם הלכות שמיטה, אם קלקל בה חייב לשלם, שהרי ידע שאם נעשה קלקול זה חיאסר השמיטה והיה לו לזהר בזה"ג כו'.

ואם כי אין תלמוד כמותי מכריע, יחייב אומר דאם עשה קלקול בשוגג בשעה כל דהו דהו"ל חזק שאינו ניכר דפטור בשוגג, דכל שהוא מזד חומרא ימירא לא הוי כמחמא ראשה בסיף, לפי מה שכתבנו ס"ק ט' דהיינו טעמא דטבח אומן שניצלה דלא הוי חזק שאינו ניכר (ו) משום

נתיבות המשפט

משפט האורים - ביאורים

[ח] בעצם המפרקת. עיין סמ"ע ס"ק ט"ו שכתב דע"ס המפרקת הוי אונס וכו'. והוא תמוה לכאורה דמה צעי בזה, הא אפילו הוי פשיעה פטור מטעם דיכול לומר אולי כשירה היא, כמו בשעה צמיעות סימנין. ואין לומר דבא לומר דאפילו היש מי שחולק בשעה צמיעות סימנין שהדיא רמ"א מודה ככהן משום דאנוס הוא, דזה אינו, דמ"מ יחסיצ מטעם מתוך [שאנו יכול לישבע משלם] כיון שאינו יודע אם נאנס, כמו בסמ"ע ש"מ סעיף (ד') [ג] בהג"ה גבי מחמא מחמת מלאכה ע"ש.

והנה בקצו"ח [סק"י] כתב בשעה צמיעות סימנין פטור מטעם חזק שאינו ניכר. לא נראה לפענ"ד, דהא ודאי אם הימה מדאורייתא פסולה השמיטה שהימה מקפדת המורה בכך, ודאי דהוה כמחמא ראשו בסיף, וה"נ כשהוא מדרבנן, דכל דחיקון רבנן כעין דאורייתא חיקון, ואפילו הוא מחומרת הגאונים כאסור דרבנן דמי. ועוד, דדמי לדין שאסר את המותר דחייב לשלם [סימן כ"ה סעיף א' בהג"ה] מטעם כדי שידקדק היטב, ה"נ כן הוא בשוחט.

אי פסול בשחיטה מ"כ"י ה"ז ניכר

ע"פ הרשב"ן

סבוב שקלול בשחיטה בדבר שהוא חסורא ימירא

מכאן שניכר שפס בשחיטה שפס בפשיעה

שהוא במיעוט סימנים בשוגג אין לפטור משום חזק שאינו ניכר

אי ברכה ומצוה חשיבי שכן להיות מחמתו שומר שכן

ה"ה

ע"ס הפלפולא חריפתא

ביאור כונת הראב"ד דשומעין דלכנה"כ כשאמר תן לי דמי צמתי

חזי יכיל לומר לאומן טול מה שהשבת

מכתי